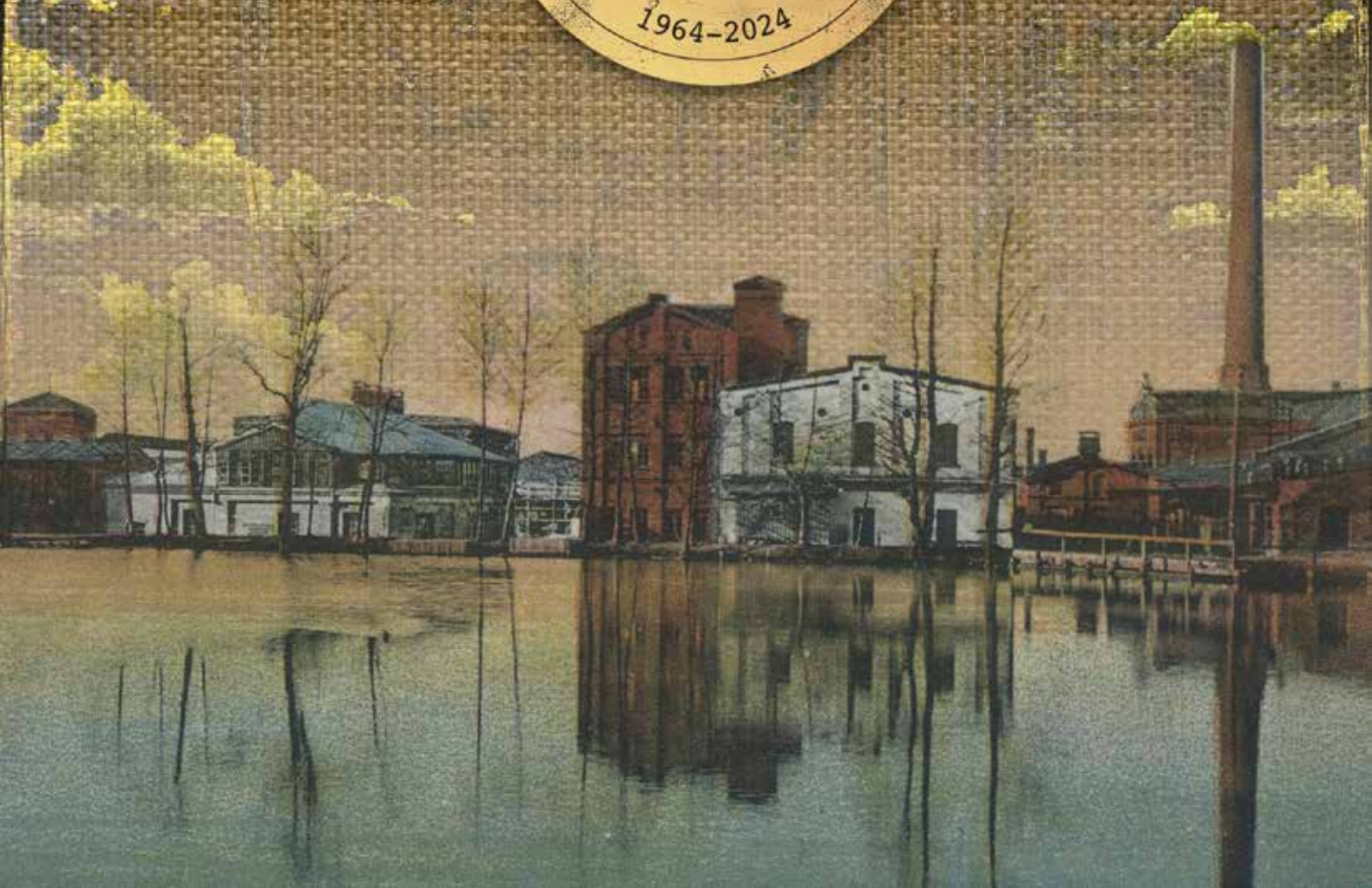

Tekst:

Członkowie TPMŻ: Barbara Rzeczycka, Hanna Fibich, Jerzy Nazieźbło,
Piotr Siwierski, Andrzej Góralski
W publikacji wykorzystano tekst Mateusza Modraka
„50 lat Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa”

Fotografie:

W wydawnictwie wykorzystano materiały z kronik TPMŻ
prowadzonych przez Tadeusza Kurana oraz ze strony internetowej
TPMŻ prowadzonej przez Zdzisława Wilka

Skład | Projekt Graficzny | Druk |
GRAFIKONE JAROSŁAW SZAFARYN

Projekt graficzny medalu jubileuszowego Monika Rosińska

Zarząd TPMŻ serdecznie dziękuje instytucjom i osobom prywatnym
ze pomoc w opracowaniu wydawnictwa

Towarzystwo Przyjaciół Miasta Żyrardowa, ul. Mostowa 1, 96-300 Żyrardów
www.tpmz.pl, e-mail: zarzad@tpmz.pl
nr konta: 78 9297 0005 0463 0337 2040 0001

Folder sfinansowany przez Starostwo Powiatowe w Żyrardowie

ISBN 978-83-955967-7-3

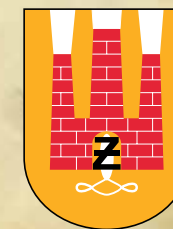

OBCHODY JUBILEUSZU TPMŻ

PATRONAT HONOROWY

STAROSTA POWIATU
ŻYRARDOWSKIEGO

PREZYDENT MIASTA
ŻYRARDOWA

Żyrardów 2024 r.

Zarząd Towarzystwa w roku jubileuszu 60-lecia:

- Barbara Rzczycka – Prezes
- Hanna Fibich – Wiceprezes, Stanisław Nalej – Wiceprezes
- Jerzy Słomiński – Skarbnik, Zdzisław Wilk – Sekretarz
- Jerzy Nازیębło, Jerzy Kwaczyński – Członkowie Zarządu

Skład Komisji Rewizyjnej:

- Piotr Siwierski – Przewodniczący
- Teresa Borecka-Radomska, Czesław Piotrowski – Członkowie

„Chciałbym i mój ślad na drogach ocalić od zapomnienia...”

K. I. Gałczyński

Jubileusz 60-lecia działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa to okazja do wspomnień, wzruszeń, refleksji o zdarzeniach i osobach tworzących wyjątkowe dziedzictwo, którego zostaliśmy spadkobiercami.

Ale to przede wszystkim moment podziękowań za 60 lat społecznego zaangażowania kilku pokoleń znakomitych mieszkańców naszego miasta, i nie tylko, w umacnianiu poczucia więzi z rodzinnym miastem – Żyrardowem i fascynacją jego historią i ludźmi, którzy ją tworzyli.

Wielowątkowa działalność merytoryczna TPMŻ to organizowanie spotkań z mieszkańcami miasta, sesje popularno-naukowe, wydawanie publikacji, gromadzenie dokumentów, współpraca ze służbą konserwatorską i władzami samorządowymi.

„Nasza historia zachowana w pamięci” to cel, który od lat realizuje Towarzystwo, łącząc przeszłość z przyszłością i zacieśniając współpracę z wieloma podmiotami, które pomagają w realizowaniu tego szlachetnego zadania.

Dziękując wszystkim, którzy przyczynili się do dotychczasowych osiągnięć Towarzystwa, liczymy na to, że nasza misja budowania teraźniejszości i przyszłości na szanowaniu przeszłości będzie przekazywana kolejnym pokoleniom, a słowa „jesteśmy przyjaciółmi Żyrardowa” będą wypowiedane z dumą.

*Prezes Barbara Rzczycka
i Zarząd TPMŻ*

Tak to się zaczęło...

Rok 1964 był czasem, kiedy to żyrardowskie środowisko osób zainteresowanych kultywowaniem pamięci o dziedzictwie kulturowym miasta, promocją jego specyfiki i rozwojem, utworzyło 14 kwietnia 12 osobowy Komitet Organizacyjny ze Stefanem Siekierskim i Lechem Hanem. Jego zadaniem było powołanie organizacji, która działając na bazie kultury, oświaty, badań naukowych i popularyzacji historii, skupiałaby chętnych do współpracy na rzecz miasta Żyrardowa. Po kilku miesiącach, 15 września tegoż roku, zamierzenia stały się faktem i powołane zostało Towarzystwo Przyjaciół Miasta Żyrardowa pod przewodnictwem Lecha Hana. Na jego siedzibę udostępniono lokal w Archiwum Powiatowym (obecnie budynek przy Placu Jana Pawła II), przyjęto i opublikowano statut TPMŻ. Początki, jak zwykle bywają trudne i mimo zaangażowania w organizowanie kół Towarzystwa w szkołach czy zakładach pracy nastąpił kryzys związany z brakiem aktywności członków.

W 1966 roku Lech Han rezygnuje z funkcji prezesa. Rolę tę, od 14 lipca 1966 roku, powierzono Józefowi Kwiecińskiemu, przewodniczącemu MRN w Żyrardowie, a siedzibę Towarzystwa przeniesiono do budynku Muzeum Historii Ruchu Robotniczego (obecnie Muzeum Mazowsza Zachodniego). To miejsce i osoba pierwszego dyrektora instytucji – dr Krzysztofa Zwolińskiego, którego interesujące wykłady na tematy historyczne, przyciągały zarówno członków organizacji, jak i mieszkańców miasta. Po śmierci Józefa Kwiecińskiego, w lutym 1968 roku na tymczasowego prezesa wybrano Bolesława Braun-Walickiego, którego w listopadzie tegoż roku zastąpił prof. dr hab. Władysław Pałucki.

Zapoczątkowano wówczas działalność naukową i organizowanie sesji popularno-naukowych, m.in. w 1971 roku poświęconej 750-leciu Wiskitek. W tym samym roku Towarzystwo było również inicjatorem odsłonięcia pomnika upamiętniającego 40 mieszkańców Żyrardowa rozstrzelanych przez hitlerowców na Wydmach Międzyborowskich.

Wydmły Międzyborowskie, pomnik upamiętniający rozstrzelanych

W grudniu 1972 roku nowym prezesem Towarzystwa został Józef Markiewicz, dyrektor ds. osobowych w Zakładach Lniarskich. Po dwóch latach, w 1974 roku, na jego następcę wybrano Witolda Romalskiego, którego prezesura okazała się dla TPMŻ czasem stabilizacji, ale także intensywnej działalności na rzecz miasta. Kontynuowano promowanie historii miasta przemysłowego poprzez realizowanie sesji popularno-naukowych m.in. o klasie robotniczej i ruchu robotniczym na zachodnim Mazowszu (1978 rok), o strajkach i życiu codziennym, ale także z okazji 60-lecia uzyskania praw miejskich przez Żyrardów.

Bardzo istotna była wzmożona działalność wydawnicza i współpraca w tym zakresie ze środowiskiem akademickim m. in. Uniwersytetu Warszawskiego, a także Mazowieckim Ośrodkiem Badań Naukowych. TPMŻ w tym czasie doprowadziło do odsłonięcia kolejnego pomnika upamiętniającego rozstrzelanych przez hitlerowców w Lesie Radziejowickim.

PAMIĘĆ POLEGŁYM
W LATACH 1939 – 1943
W WALKACH Z OKUPANTEM
W OBRONIE PAŃSTWA POLSKIEGO
NA TERENACH
RADZIEJOWICE - MSZCZONÓW - ŻYRARDÓW
- BZURA

Pomnik w Lesie Radziejowickim

Organizacja powróciła do siedziby w Archiwum. Rok 1979 to jubileusz 150-lecia Żyrardowa. TPMŻ odegrało ważną rolę w jego obchodach, m.in. poprzez wkład w nadaniu jednemu z polskich statków oceanicznych nazwę „Żyrardów”.

Towarzystwo otrzymało „Medal 150-lecia Żyrardowa”.

W 1984 roku kontynuując działalność popularyzującą wiedzę historyczną powołano Koło Historyczne, które z wielkim powodzeniem współpracowało z Młodzieżowym Domem Kultury, zapoczątkowano także cykl spotkań pn. „Sylwetki 40lecia PRL”.

Podjęto pracę nad „Żyrardowskim Słownikiem Biograficznym”, aby chronić od zapomnienia sylwetki ludzi zasłużonych dla miasta i jego historii. Po śmierci Witolda Romalskiego w 1991 roku, p.o. prezesa został Andrzej Góralski, wspierali go przez kolejne lata: Włodzimierz Adamiak, Andrzej Stawarz i Andrzej Grudziński. W tym czasie siedzibę Archiwum Państwowego przeniesiono do sąsiedniego powiatu, działalność Towarzystwa uległa ograniczeniu. W 2003 roku na funkcję prezesa wybrano Jana Kucharskiego, a Towarzystwo otrzymało siedzibę w budynku Kantoru. W 2004 roku TPMŻ uzyskało status Społecznego Opiekuna Zabytków, w 2005 roku wpis do Krajowego Rejestru Sądowego, a w kolejnym roku stało się Organizacją Pożytku Publicznego. Rok 2007 to początek pierwszej kadencji prezesa

Stanisława Niewiadomskiego, przeniesienie siedziby TPMŻ do budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej na ul. Mostowej 1 i przeprowadzenie inwentaryzacji przeniesionych tam wydawnictw Towarzystwa.

W 2008 roku organizacja przystąpiła do Partnerstwa na rzecz Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego, zainicjowano debatę na temat ochrony zabytków Żyrardowa i możliwości finansowania działań konserwatorskich. Kolejnym prezesem Towarzystwa, w listopadzie 2009 roku, został dr Jerzy Naziębło. Zadeklarowano przystąpienie do Lokalnej Organizacji Turystycznej Mazowsza Zachodniego, a także kontynuowano promocję dziedzictwa historycznego miasta i powiatu poprzez spotkania, sesje popularnonaukowe, wydawnictwa.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z ówczesnym wiceministrem Olgierdem Dziekońskim, potomkiem Józefa Piusa Dziekońskiego, autora projektu architektonicznego kościoła w Żyrardowie. Istotnym przedsięwzięciem Towarzystwa była konsultacja społeczna w sprawie rozwoju sieci komunikacyjnej wokół Żyrardowa w związku ze zbliżającym się otwarciem obwodnicy miasta, węzła autostradowego, modernizacji linii kolejowej i zapowiadaną budową lotniska. Udział w konsultacji wzięli eksperci z zarządu warszawskiego stowarzyszenia SISKOM.

Prezes Jerzy Naziębło wręczył deklarację członka TPMŻ ministrowi Olgierdowi Dziekońskiemu podczas Zebrania Walnego TPMŻ, 29.06.2010.

W listopadzie 2011 roku TPMŻ zorganizowało konferencję poświęconą twórczości i zaangażowaniu społecznemu Pawła Hulki-Laskowskiego, wieńcząc całoroczne, miejskie obchody poświęcone temu wybitnemu żyrardowskiemu pisarzowi. Kadencja przyniosła intensywne prace inwentaryzacyjne i porządkujące w zakresie księgozbioru będącego w posiadaniu Towarzystwa. Cały księgozbiór wyceniono i przeniesiono z ówczesnego Miejskiego Domu Kultury do Miejskiej Biblioteki Publicznej.

W lutym 2012 roku nastąpił ponowny wybór Stanisława Niewiadomskiego na prezesa Towarzystwa. Dwie kolejne kadencje to okres intensywnej działalności społecznej, interwencyjnej, współdziałania z mieszkańcami, służbą konserwatorską i władzami samorządowymi. Towarzystwo konsultowało projekty zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zwracając szczególną uwagę na m.in. respektowanie ochrony konserwatorskiej czy wykorzystanie walorów naturalnych środowiska przyrodniczego naszego miasta i jego okolic, uczestniczyło także czynnie wnosząc uwagi w opracowaniu gospodarki przestrzennej Województwa Mazowieckiego.

Zapoczątkowano cykl merytorycznych spotkań „Bohaterowie naszych ulic”, podczas których prezentowano mieszkańcom sylwetki postaci związanych z Żyrardowem. Towarzystwo zainicjowało stałą akcję honorowego krwiodawstwa.

Opracowane zostało logo organizacji (autorką jest Monika Rosińska) oraz uruchomiono stronę internetową, która stała się niezbędnym nośnikiem wiedzy o działaniach TPMŻ.

TPMŻ

Towarzystwo Przyjaciół Miasta *Żyrardowa*

Rok 2014 to rok jubileuszowy 50-lecia działalności.

Z tej okazji zorganizowano uroczystość w Resursie a także wydano okolicznościowy folder. W 2015 roku, w związku z 240 rocznicą urodzin i 170 śmierci Filipa de Girarda, prezes Stanisław Niewiadomski wystąpił z wnioskiem do Rady Miasta Żyrardowa o uhonorowanie tak wybitnej dla miasta postaci (w 2016 roku odsłonięto pomnik francuskiego wynalazcy).

Dyplom PROMASOVIA dla TPMŻ

Pomnik francuskiego wynalazcy
Filipa de Girarda przed budynkiem Resursy

W tymże roku spotkał Towarzystwo niezwykle zaszczyt, ale i odpowiedzialność. Włodzimierz Śliwiński, wybitny Żyrardowianin, filmowiec, Honorowy Obywatel Miasta Żyrardowa (zmarł w 2015 roku), przekazał swoją nagrodę za działalność filmową Towarzystwu, z przeznaczeniem jej na pomoc dla osób w ciężkiej sytuacji materialnej oraz na opiekę nad miejscem pamięci w Lesie Radziejowickim.

W 2016 roku wydano książkę Piotra Zabornego „Żyrardów – od osady fabrycznej do miasta powiatowego”.

W czerwcu 2017 roku prezesem Towarzystwa została Barbara Rzeczycka. Kontynuując realizację umowy darowizny Włodzimierza Śliwińskiego, podpisano porozumienie z 77 Mazowiecką Drużyną Harcerską im. Zawiszy Czarnego z Hufca ZHP Jaktorów, dotyczące opieki nad pomnikiem upamiętniającym koncentrację oddziałów AK w Lesie Radziejowickim.

Pomnik upamiętniający koncentrację oddziałów AK w Lesie Radziejowickim

Towarzystwo realizuje cykle spotkań pn. „Bohaterowie naszych ulic” oraz „Nasza historia zachowana w pamięci” będące istotnym elementem poznawczym i promocyjnym. Spotkania poświęcone były m.in. Janowi Skrowaczewskiemu „Klamanio”, Irenie Przybysz „Nieugiętej”,

ppłk Aleksandrowi Klotzowi, Władysławowi Bacciarrellemu, Pawłowi Hulce-Laskowskiemu, ewangelikom i Żydom w dawnym Żyrardowie, konspiracyjnym organizacjom niepodległościowym działającym w Żyrardowie a nawet walkom toczonym podczas wojny polsko-szwedzkiej w okolicach Rudy Guzowskiej. Organizacja uczestniczy w życiu samorządowym biorąc udział w projektach zarówno miasta jak i powiatu, m.in. w I Festiwalu Dobroczynności, Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków – Powiatowym Konwersatorium Wiedzy o Historii i Zabytkach Żyrardowskich.

Członkowie Towarzystwa podczas odsłonięcia pamiątkowej tablicy poświęconej Janowi Skrowaczewskiemu „Klamanio”, Drybus, 1 wrzesień 2019 rok

W 2019 roku Towarzystwo przystąpiło do Federacji Organizacji Pozarządowych „DZIAŁAJ.MY”. Ważnym wydarzeniem była współorganizacja odsłonięcia w miejscowości Drybus tablicy pamiątkowej, poświęconej Janowi Skrowaczewskiemu ps. „Klamanio”, żołnierzowi żyrardowskiego Ośrodka AK „Żaba”.

W tymże roku ogłoszono konkurs historyczny na wspomnienia o Żyrardowie w latach 1945-1989. Dzięki współpracy z Urzędem Miasta Żyrardowa – Wydziałem Kultury i Promocji, udało się dwukrotnie wydać reprint książki Pawła – Hulki-Laskowskiego „Mój Żyrardów” (2019 i 2021), trzy zestawy pocztówek prezentujących dawny Żyrardów oraz publikację „Patriotyczny spacer po Żyrardowie” Piotra Siwierskiego (2022).

TPMŻ zainaugurowało nowy cykl spotkań merytorycznych „Poznajemy ciekawych mieszkańców miasta”. Dzięki współpracy ze Środowiskiem ŚZZAK „Żaba – Bażant” doprowadziło do oznakowania miejsca pamięci związanego z działaniami prowadzonymi przez Ośrodek AK „Żaba” w Lasach Radziejowickich podczas II wojny światowej. TPMŻ współuczestniczyło (z Muzeum Mazowsza Zachodniego) w wydaniu następujących publikacji Pawła Hulki-Laskowskiego: „Mój Żyrardów” oraz „Uciechy lata”, a także (z LO im. St. Żeromskiego w Żyrardowie) „Chwile...” Piotra Dudkiewicza. Towarzystwo będąc Społecznym Opiekunem Zabytków uczestniczy czynnie w ochronie dziedzictwa materialnego naszego miasta m.in. interweniując u Miejskiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Członkowie Zarządu należą do składu wielu miejskich organów pomocniczych m.in.: Komisji Rewitalizacji, Nazewnictwa Miejskiego, Kapituły Honorowej i Zasłużony Obywatel Miasta. W 2024 roku Towarzystwo wystąpiło do Rady Miasta z wnioskiem o nadanie tytułu Honorowy Obywatel Miasta Żyrardowa prof. Władysławowi Pałuckiemu – inicjatywa członka TPMŻ Bogdana Jagiełły oraz Zasłużony dla Miasta Żyrardowa Stanisławowi Niewiadomskiemu. Towarzystwo w roku jubileuszu 60-lecia ma zarejestrowanych 70 członków, a około 180 nazwisk jest w naszych archiwach. Siedzibą jest Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Żyrardowie, gdzie odbywają się spotkania Zarządu, prelekcje dla mieszkańców miasta. Mimo, iż Towarzystwo funkcjonuje w zupełnie innej niż 60 lat temu rzeczywistości, wydaje się, że zainteresowanie historią naszego miasta i okolic rośnie, co daje nadzieję na chęć działania, a tym samym potrzebę istnienia naszej organizacji.

Siedziba TPMŻ, ul. Mostowa 1 w Żyrardowie

Prezesi Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa

LECH MIECZYŚLAW HAN – urodził się w 1912 roku w Żyrardowie. W dniu 15 września 1964 roku powołał do życia Towarzystwo Przyjaciół Miasta Żyrardowa, w którym, w latach 1964 – 1966, pełnił funkcję prezesa. Pracował w Zakładach Przemysłu Lniarskiego, był dyrektorem Zakładów Roszarniczych. Był również prezesem Klubu Sportowego „Żyrardowianka”. Zmarł w 1980 roku, pochowany został na żyrardowskim Cmentarzu Parafialnym (Sektor A4, rząd A, grób nr 11).

JÓZEF KWIECIŃSKI – urodził się w 1920 roku w Żyrardowie, z wykształcenia był prawnikiem. W Żyrardowie pełnił funkcję Przewodniczącego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej, od 1959 roku był dyrektorem Zakładów Jedwabiu Naturalnego w Milanówku. Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa był w latach 1966 – 1968. Zmarł w 1968 roku, pochowany został na żyrardowskim Cmentarzu Parafialnym (Sektor E, rząd 19, grób nr 6).

BOLESŁAW BRAUN-WALICKI – urodził się w 1920 roku. Od stycznia do września 1968 roku pełnił funkcję tymczasowego prezesa Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa. Był również prezesem Związku Inwalidów Wojennych w Żyrardowie. Zmarł w 2001 roku, pochowany został na żyrardowskim Cmentarzu Parafialnym (Sektor M, rząd 11, grób nr 31).

Prezesi Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa

WŁADYSŁAW PAŁUCKI – urodził się w 1905 roku w Wiskitkach, był absolwentem Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, w 1950 roku uzyskał doktorat z historii. Od 1953 roku pracował w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk, gdzie przez ponad dwie dekady był dyrektorem Zakładu Atlasu Historycznego. W 1961 roku obronił pracę habilitacyjną a 9 lat później otrzymał tytuł profesora. Zajmował się historią Mazowsza, a w szczególności dziejami powiatów sochaczewskiego i żyrardowskiego. Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa był w latach 1968 – 1972. Zmarł w 1989 roku, pochowany został na żyrardowskim Cmentarzu Parafialnym (Sektor C3, rząd 1, grób nr 13).

JÓZEF ZYGMUNT MARKIEWICZ – urodził się w 1939 roku. Był Dyrektorem ds. osobowych Zakładów Lniarskich, Sekretarzem Rady Miejskiej w Żyrardowie, pracownikiem Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie. Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa był w latach 1972 – 1974. Zmarł w 1995 roku, pochowany został na żyrardowskim Cmentarzu Parafialnym (Sektor O, rząd 13, grób nr 21).

WITOLD ROMALSKI – urodził się w 1933 roku. Ukończył Wydział Włókienniczy Politechniki Częstochowskiej. Od 1956 roku rozpoczął pracę w Zakładach Lniarskich jako mistrz na tkalni. Był Dyrektorem Centralnego Laboratorium Przemysłu Lniarskiego oraz przez wiele lat, Dyrektorem Zakładów Tkanin Technicznych, które pod jego kierownictwem stały się najnowocześniejszym zakładem Żyrardowa. Prezesem TPMŻ był w latach 1974 – 1991. Zmarł w 1991 roku, pochowany został na żyrardowskim cmentarzu.

Prezesi Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa

ANDRZEJ GÓRALSKI – urodził się w 1954 roku. Jest historykiem, współautorem kilku książek, autorem licznych artykułów o tematyce historycznej. Był wieloletnim Kierownikiem Archiwum Państwowego w Żyrardowie. W latach 1991 – 2003 pełnił funkcję po. prezesa Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa, obecnie współpracuje z Towarzystwem.

JAN WŁODZIMIERZ KUCHARSKI – urodził się w 1938 roku. Był absolwentem Politechniki Warszawskiej na Wydziale Inżynierii Budowlanej. Pełnił funkcję Wiceprezesa Żyrardowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. W latach 1974-1977 pełnił funkcję wiceprezydenta Żyrardowa a także był radnym I kadencji samorządu powiatowego. Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa był w latach 2003 – 2007. Zmarł w 2007 roku, pochowany został na żyrardowskim cmentarzu.

STANISŁAW NIEWIADOMSKI – urodził się w 1943 roku. Z wykształcenia jest ekonomistą, ukończył Szkołę Główną Planowania i Statystyki w Warszawie. Pełnił funkcję Sekretarza Zarządu Miasta Warszawy. W latach 1994-1998 był Prezydentem Miasta Żyrardowa, radnym Rady Miasta Żyrardowa, Starostą Powiatu Żyrardowskiego w latach 2002-2006, radnym Rady Powiatu Żyrardowskiego a także Przewodniczącym Rady Powiatu Żyrardowskiego w latach 2008-2010. Funkcję prezesa Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa sprawował dwukrotnie – w latach 2007-2009 oraz 2012-2017.

Prezesi Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa

JERZY NAZIĘBŁO – urodził się w 1958 roku. Z wykształcenia jest historykiem, w 1990 roku uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych. Był nauczycielem, wieloletnim Dyrektorem Muzeum w Żyrardowie (1986-2001), radnym Rady Miasta Żyrardowa (Przewodniczący Rady 2002-2006), obecnie jest Dyrektorem Biblioteki Publicznej w Żyrardowie oraz radnym Rady Powiatu Żyrardowskiego. Organizator konferencji, wystaw i autor artykułów poświęconych historii Żyrardowa oraz walorom osady fabrycznej i jej rewitalizacji. Kieruje pracami Komitetu Rewitalizacji, Zespołu Nazewnictwa Miejskiego, Kapitułą Honorowego Obywatela Żyrardowa. Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa był w latach 2009-2012.

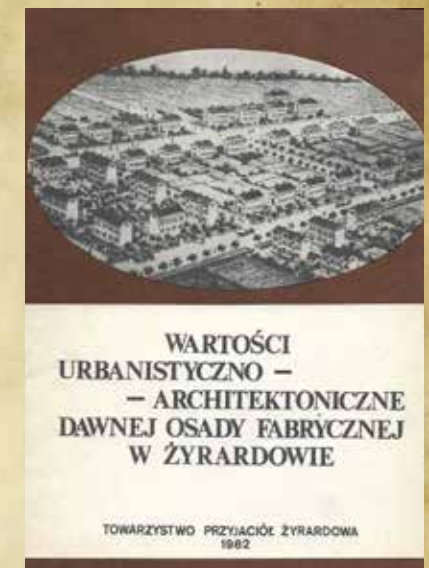

BARBARA RZECZYCKA – urodziła się w 1955 roku. Z wykształcenia jest etnografem, absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego. Przez wiele lat pracowała w Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie, w latach 2005-2008 była dyrektorką tej placówki. Radna Rady Miasta Żyrardowa w latach 2014-2018, obecnie jest pracownikiem Centrum Informacji Turystycznej oraz przewodnikiem. Prezesem Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa została w 2017 roku i funkcję tę pełni do chwili obecnej.

Publikacje Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa w układzie chronologicznym

Ważną i nieodłączną formą działalności Towarzystwa, a także sposobem popularyzowania i utrwalania wiedzy o dziedzictwie i historii naszego miasta, są wydawane książki. Większość z nich powstała w latach 80-tych XX wieku w zapoczątkowanej serii „Biblioteczki Wiedzy o Żyrardowie”. Towarzystwo współpracowało z naukowcami z Katedry Etnografii Uniwersytetu Warszawskiego, prowadzącymi badania (wywiady) z mieszkańcami naszego miasta, nt. „Obyczaj i moda w środowisku robotniczym Żyrardowa w II połowie XIX i na początku XX wieku”. Powstały publikacje, które dla wielu stanowią do dziś nieocenione źródło wiedzy i są już często „białymi krukami”. Wielu z nich nakład już się wyczerpał, stąd decyzje TPMŻ dotyczące ich wznawiania. Wśród książek opublikowanych z inicjatywy Towarzystwa były:

- Andrzej Stawarz „Rodowody mieszkańców Żyrardowa”, Żyrardów 1980
- Andrzej Góralski „Cudzoziemcy w Żyrardowie na przełomie XIX i XX wieku”, Żyrardów 1980
- „Żyrardów 1829-1945”, praca zbiorowa pod redakcją naukową Ireny Pietrzak-Pawłowskiej, Warszawa 1980
- Andrzej Stawarz „Narodziny robotniczego obyczaju w Żyrardowie”, Żyrardów 1981
- Andrzej Woźniak „Zwyczaje doroczne i rodzinne w Żyrardowie”, Żyrardów 1981
- Maria Adamowicz „Ubiór mieszkańców Żyrardowa na przełomie XIX i XX wieku: materiały do badań etnograficznych”, Żyrardów 1981
- Andrzej Stawarz „Materiały do bibliografii Żyrardowa”, Żyrardów 1981
- „Źródła do badań nad kulturą robotniczą Żyrardowa XIX w. – I połowa XX w.”, Żyrardów 1981

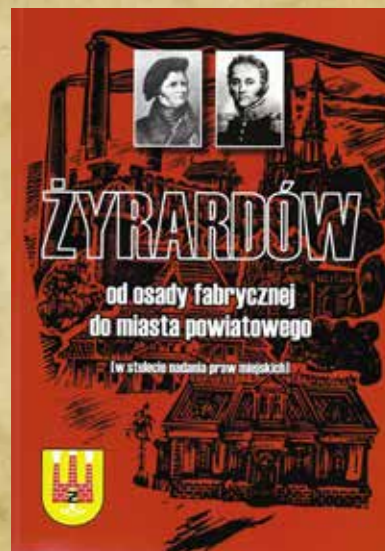
- „Tradycyjna kultura robotnicza Żyrardowa: materiały do etnografii miasta”, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Woźniaka, Warszawa 1982
- Janusz Kubiak „Wartości urbanistyczno-architektoniczne d. osady fabrycznej w Żyrardowie”, Żyrardów 1982
- Andrzej Góralski „Urzednicy i kadra techniczna Zakładów Żyrardowskich w latach 1885-1914”, Żyrardów 1982
- Andrzej Stawarz „Życie codzienne w dawnym Żyrardowie 1830-1880”, Żyrardów 1983
- Andrzej Woźniak „Dittrichowie a kultura robotnicza Żyrardowa”, Żyrardów 1983

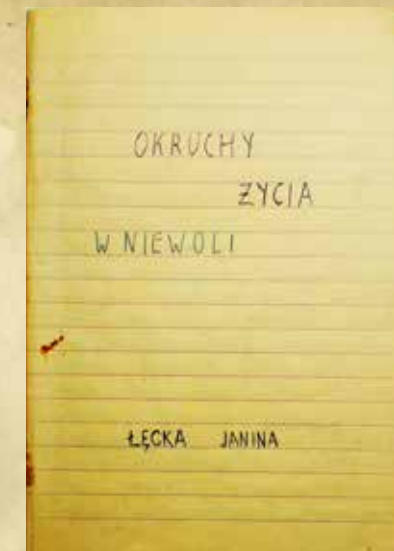
- Zbigniew Landau Jerzy Tomaszewski „Sprawa żyrardowska Przyczynek do dziejów kapitałów obcych w Polsce międzywojennej”, Warszawa 1983
- Józef Kazimierski „Dzieje zakładów żyrardowskich i ich załogi w latach 1829-1885”, Ciechanów 1984
- Andrzej Stawarz „Żyrardów: narodziny społeczności (1830-1870)”, Warszawa-Żyrardów 1985
- Edmund Heidrich „Wspomnienia sentymentalne”, Żyrardów 1986
- Andrzej Woźniak „W sobotę po wypłacie”, Żyrardów 1986
- Paweł Hulka-Laskowski „Księżyc nad Cieszyńem”, wydanie 2, Żyrardów 1988
- Joanna Froehlich „Z minionych dni Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Żyrardowie”, Żyrardów 1988

- „Z dziejów rzemiosła żyrardowskiego”, praca zbiorowa pod redakcją naukową Andrzeja Stawarza, Żyrardów 1988
- Jan Dołęga-Szczepański „Miasteczko w kolorze niebieskim”, Żyrardów 1990
- „Materiały do etnografii miasta”, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Stawarza, Żyrardów 1992
- „Materiały do etnografii miasta”, Część 3, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Stawarza, Żyrardów 1994
- „Materiały do etnografii miasta”, Część 4, praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Stawarza, Żyrardów 1995
- „Paweł Hulka-Laskowski (1881-1946) szkic do portretu”, praca zbiorowa pod redakcją Rafała Leszczyńskiego, Żyrardów 1995

- Piotr Zaborny „Żyrardów od osady fabrycznej do miasta powiatowego”, Żyrardów 2016
- Paweł Hulka-Laskowski „Mój Żyrardów” (reprinty), Żyrardów 2019 i 2021
- Piotr Siwierski „Patriotyczny spacer po Żyrardowie”, Żyrardów 2022
- Janina Łęcka „Okruchy życia w niewoli”, Żyrardów 2024
- Ponadto z inicjatywy Towarzystwa ukazały się trzy komplety archiwalnych pocztówek „starego” Żyrardowa, tj.:
 „Śladami dawnego Żyrardowa, Osada fabryczna”, 2020
 „Śladami dawnego Żyrardowa, Fabryka”, 2020
 „Żyrardów na dawnej pocztówce”, 2021

Wielkie podziękowania należą się wszystkim,
którzy przez tyle lat działając społecznie tworzyli niezwykłą historię
i swoistą „markę” Towarzystwa Przyjaciół Miasta Żyrardowa.

Ukłony także dla samorządów i organizacji współpracujących,
bez których wsparcia nie osiągnęlibyśmy zamierzonych celów.

Szczególne podziękowania dla:

Starosty Powiatu Żyrardowskiego Andrzeja Wilka
Prezydenta Miasta Żyrardowa Lucjana Krzysztofa Chrzanowskiego
za wsparcie finansowe Jubileuszu 60-lecia TPMŻ

Jeśli uważacie Państwo, że historia fascynuje,
dorobek pokoleń należy zachowywać,
warto działać na rzecz rozwoju i promocji
naszej „małej ojczyzny” – zachęcamy,
abyście dołączyli Państwo
do naszego stowarzyszenia i stali się
Przyjaciółmi Żyrardowa

Powstało Towarzystwo Przyjaciół Żyrardowa

Z inicjatywy Miejskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu powołano do życia Towarzystwo Przyjaciół Żyrardowa. Na pierwszym zebraniu organizacyjnym, które odbyło się 14 km. wybrano 12-osobowy komitet organizacyjny, który zajmie się opracowaniem odpowiednich dokumentów. W skład komitetu wszedł m. in. I sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR, poseł Stefan Siskierski.

Celem Towarzystwa, w którym zadeklarowali swój udział przedstawiciele wszystkich organizacji działających na terenie miasta — będzie ożywienie i rozwój Żyrardowa w dziedzinie życia społecznego i kulturalnego oraz kultywowanie tradycji historycznych. TPŻ zajmie się m. in. zbieraniem i opracowywaniem materiałów dotyczących przeszłości Żyrardowa, gromadzeniem eksponatów o znaczeniu muzealnym, popularyzacją miasta poprzez organizowanie imprez takich jak: wycieczki, wystawy, odczyty itp. Zadaniem Towarzystwa będzie również utrzymywanie łączności z ludźmi pochodzącymi z Żyrardowa, rozproszonymi w kraju i za granicą oraz współpracy z nimi dla dobra miasta.

Warto nadmienić, że podobne Towarzystwa o charakterze regionalnym istnieją już m. in. w Węgrowie, Mińsku i Elcku. (JA)

Plany rozwojowe miasta na spotkaniu TPŻ

Nowy zarząd Towarzystwa Przyjaciół Żyrardowa uaktywnia się. Na jednym z ostatnich zebrani wypracowano plan działalności, który przewiduje m. in. comiesięczne spotkania poświęcone zapoznaniu się z różnymi dziedzinami życia miasta.

10 km. odbyło się pierwsze spotkanie z tej serii. Architekt miejski Jan Jerzy Sikorski przedstawił zebraniom perspektywiczny plan rozwoju Żyrardowa. Dyskusja nad nim trwała kilkanaście godzin. W trakcie wymiany zdań wyłonilo się kilka wniosków, które jako postulaty Towarzystwa przedłożone będą Prezydium MRN. (JA)

Wybrano władze Towarzystwa Przyjaciół Żyrardowa

W ubiegłym tygodniu odbyło się pierwsze posiedzenie Towarzystwa Przyjaciół Żyrardowa, na którym dokonano wyboru władz Towarzystwa. W skład 12-osobowego zarządu weszli: Zdzisław Dukiewicz, Joanna Trzebińska, Janina Nadperska, Michał Kapuś, Jerzy Kiechliński, Stanisław Mileczek, Adam Podkórski, Karolczak Urbański, Wacław Wachowicz i Krzysztof Zwołowski.

Zebrańi zatwierdzili wzor dotychczasowej oraz wybrali zarząd członków i komisji. Wpisowe wynosi 5 zł, wysokość składek ustalają sami członkowie.

W następnym zebraniu planuje się odbyć się w połowie października.

Przypominamy, że celem Towarzystwa jest ożywienie życia kulturalnego i społeczno-współdzielczego — jest w szczególności rozwój Żyrardowa, popularyzowanie wiedzy o nim oraz utrzymywanie kontaktów z Żyrardowianami przebywającymi w różnych częściach kraju i za granicą. Do Towarzystwa mogą należeć wszyscy mieszkańcy Żyrardowa. Zapisy do TPŻ przyjmują codziennie Muzeum Historii Ruchu Robotniczego w Żyrardowie. (JA)

Interesujące plany TPŻ

Towarzystwo Przyjaciół Żyrardowa (TPŻ) ma w najbliższym czasie wiele interesujących planów. W ramach swoich działań TPŻ zamierza przede wszystkim zbierać i opracowywać materiały dotyczące historii i kultury Żyrardowa. Planowane są również wyprawy do miejsc związanych z historią miasta, a także organizacja imprez kulturalnych i społecznych. TPŻ chce również nawiązać bliższe kontakty z Żyrardowianami mieszkającymi w innych częściach kraju i za granicą.

TPŻ chce również nawiązać bliższe kontakty z Żyrardowianami mieszkającymi w innych częściach kraju i za granicą. Planowane są również wyprawy do miejsc związanych z historią miasta, a także organizacja imprez kulturalnych i społecznych.

ZZ 16/86n

Trwają prace nad Żyrardowskim Słownikiem Biograficznym

W Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Żyrardowa zajął się bliżej pracami nad ŻYRARDOWSKIM SŁOWNIKIEM BIOGRAFICZNYM. Już od 3 lat materiały do „Słownika” gromadził żyrardowski historyk i archiwista, mgr Andrzej Góral. Do tej pory zebrał on dane o

stopnia projektu „Słownika”. Względnie zainteresowanych poinformujemy niebawem. Przy okazji ponownie TPŻ apeluje do mieszkańców Żyrardowa o dostarczanie i udostępnianie wszelkich materiałów, które mogłyby być pomocne przy dalszym opracowywaniu „Słownika”. (JA)

Ratujmy żyrardowski SKANSSEN

PROPOZYCJA TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ŻYRARDOWA, by ratować żyrardowski skansen, wzbudziła żywe zainteresowanie mieszkańców. Korzyści płynące z jego odbudowy byłoby podwójne. Z jednej strony ocalenie unikalnej na świecie, dziewiętnastowiecznej dzielnicy robotniczej, z drugiej wydatne poprawienie poziomu życia wielu mieszkańców Żyrardowa. Zmodernizowane skansen, wyposażone budynki w łazienki, ubikacje i centralne ogrzewanie przysporządy

— Bardzo podobna mi się inicjatywa Towarzystwa Przyjaciół Żyrardowa — mówi przewodniczący Rady Miejskiej PRON MARIAN GŁOWACKI. — Teraz gdy wracając powstało Miejskie Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane, rzecz wydaje się realna, a przy najmniej prawdopodobna. Tylko ile koszt wytworza dostawy w pełnym zakresie wyposażenia. Sam obiekt zamieszkaliby w takim domu mieszkańcy Żyrardowa, co zaoszczędziłoby sporo pieniędzy. Tylko — czy miasto będzie na tak poważną inwestycję? Skąd nad sytuacja lokalowa w Żyrardowie — tak trudna — jest